

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р. Любомир Христов за трудовете
на доц. д-р. Божидар Андонов в конкурса за професор по 2,4 религия и
теология (омилетика) за нуждите на Богословския факултет на Софийския
университет „Св.Климент Охридски“.

Рецензираното научно творчество на г-н Андонов е вградено в богословския, историко-философския и постмодерния комуникативен дискурс на нашата българска и европейската литература. В конкурса за академичната длъжност „професор“, доц. Андонов участва с 4 самостоятелни монографии; 1 монография в съавторство; 3 студии (1 на немски); (29 статии (10 на немски и 3 на английски език) в престижни български и чуждестранни университетски богословски списания, вестници, годишници и сборници. От гледна точка на съдържателния научен хабитус трудовете му могат да се окачествят като богословски, които се съчетават със съвременен социокултурен анализ осъществен върху достатъчно добре експлицирана философско-методологическа основа.

Първо, в тях се визират тъкмо най-значимите богословски и културни образувания в подкрепа на разглежданата проблематика, която включва религиозната педагогика/катехетика, омилетиката, реториката, теория на проповедта и комуникацията в историческото им разгръщане, както и постмодерните им валенции и обективации. *Второ*, анализирани явления, идеи и концептуални построения навсякъде са достатъчно разграничени и коректни с историко-философската хронография. *Трето*, налице е и осъществено изискване от гледна точка на научната прагматика - винаги да се търси и да се казва нещо ново и читателят да се въвежда в неизвестни познавателни и смислови пластове на богословската и социокултурната наличност.

Като несъмнени достойнства в творчеството на доц. Андонов е необходимо да се признаят неговия верен усет за теоретична значимост на изследваните религиозно-исторически явления, особено църковното красноречие, с произтичащата от самия термин многообразна вътрешна структура и нейното присъствие в авторовите анализи. Достойнствата се разкриват и при тематичния, проблемния подбор на обосноваващите твърдения, при аналитичния подход към тях и дори при постмодерната фокусираност на включените разработки. Да се концептуализира, “дисциплинира” и остойности очарователното многообразие и

пролиферацията на омилетиката/реторика, на секуларизирания скепсис, на еристичните речеве и полемични похвати като феномени на религиозно-проповедническата и въобще на комуникативната култура е колкото трудна, толкова и благодарна задача.

Навсякъде в трудовете, с които доц. Андонов участва в настоящия конкурс, тя е изпълнена достойно на много добро теоретично и приложно-прагматично ниво. И, което е не по-малко важно, неговите разработки са в приемлив синхрон не само с философските, но и с религиозните чаяния и страдания на съвременния свят. За доказателство ще приведа напътствията на блаженопочившия Giovanni Paolo II от енцикликата „*Fides et Ratio*” (*Вяра и Разум*), Roma, 1998, § 5). Тук Понтификът констатира, че съвременното богословстване и философстване поражда „различни форми на агностицизъм и релативизъм, които са довели дотам, че философското търсене се загуби в подвижните пясъци на един всеобхватен скептицизъм. Освен това отскоро се появяват различни доктрини, които са склонни да обезценяват дори тези религиозни истини, които човек бе сигурен, че е достигнал. Основателният плурализъм на позиции е отстъпил място на един недиференциран плурализъм, основан на допускането, че всички позиции са равностойни...”, което е истински абсурд! За щастие нашият автор доц. Б.Андонов не затъва в „подвижните пясъци” на скепсиса, за които говореше папа Йоан Павел II, а ни предупреждава тъкмо за опасностите от абсолютизираните форми на nihilизма към истинното и ценностното, към които охотно и винаги безнравствено – „еротично и похотливо” - се насочват глобалните властови фактори в съвременния свят.

Отчетливо се забелязва стремеж на автора към една импонираща консистентност, както и добре изявен усет не само към феноменологичните, но и към субстанциалните реалности в битиен, исторически, духовен и социален план. Като колега, имащ известен опит в търсенето на екзистенциално-исторически и жизнено правдиви “ядра” в религиозни и откровено мистични “масиви”, давам положителна оценка на проявения вкус към обективност и степен на обосноваване, съдържателно реализирани в рецензираните трудове. Авторът запазва ясения си реалистичен изследователски поглед, не се отклонява в самоцелни или въображаеми екскурси, което придава на трудовете му необходимата интенционалност, т.е. един „телеологичен habitus”.

Приятно впечатление в анализите и в тяхната рецепция прави отсъствието на теоретични концесии и на унизителни реверанси към авторитети-еднодневки. Налице е една импонираща човечно изживяна континуална толерантност, която изключва *in nascendi* (в зародиш) “архаичната” идейна прислужническа всеготовност.

Давам много добра оценка на концептуалната смелост на автора да открива различни теоретични “оазиси” в социокултурното богатство на интелектуалните и религиозни традиции на европейския (предимно немския) дух, да ги анализира и да извлича необходимите следствия, свързани с основните теми на изследването.

Това особено се отнася до *приносните елементи* в трудовете (особено в монографията „*Теория на църковното красноречие*”(2011) относно историческите форми, същността, детерминацията и причините за съществуването на омилетичния и реторичния дискурс, за интеракцията помежду им, за когнитивния, психологическия и „поведенчески” образ на омилетиката (I гл.; II гл., 2.1, 2.2) за образа (профила) на личността на проповедника, особено в параграфите (4.1, 4.2 на II гл.), за методологията на проповедника и “игровите” му похвати, диалог-питане, одеяностяване, преживяване, самооценка, позициониране, овсекидняване, стил, език и структура на проповядването (II гл 2.2; II гл. 5.1-5.5); проповедта с оглед на нейните поводи, топос и „сакрално място”(7.1-7.2.3.4) и (8.1-8.3). Давам висока оценка на фиксираната постмодерна „медийна омилетика” в условията „консумативните общества”, „рисковите общества”, както и на властово контролирана медийна манипулативност (в 9.1-9.3), успешно представена на теоретично и приложно-прагматично равнище.

Положителна оценка заслужават и опитите да се разглеждат изследваните богословски и културни феномени в компаративен план, при което освен обогатяването на обхвата на изследването, се създава възможност за темпорализирането на приоритетите. Особено внимание в това отношение представлява устойчивата авторова теза за „симфоничното”, “ансамбловото”, многоплановото присъствие на омилетиката в човешкия духовно-религиозен и социално-исторически свят.

Много добра оценка заслужава и литературната форма, в която са представени трудовете.

Необходимо е да се оцени положително и добрата библиографска ориентираност и осведоменост на автора (тя, винаги го казвам, е

относителна!), но повечето от цитираните научни трудове са реферативно, наративно или аналитично използвани и уплътняват проблемно-категориалния анализ. В указаната връзка бих препоръчал на автора при преиздаване на монографията си *Теория на църковното красноречие* да включи и анализ на труда от късния елински период *За съчетаването на думите* на Дионисий Халикарнаски (I в. пр.Хр.), както и да разшири представянето на знаменитата *Реторика* на Аристотел.

В заключение: Няма съмнение, че г-н Андонов показва една улегнала и ползотворна степен на богословска и историко-философска артикулация, успешно съчетаваща се с нуждите на съвременната критическа социална теория и съответната ѝ прагматична религиозно-образователна и научна обективация. Като имам предвид наличието на всички необходими научни и законови основания, предлагам доц. д-р Божидар Андонов да бъде избран за „професор“ за нуждите на Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

08.02.2012 г.

СОФИЯ

проф.дфн. Любомир ХРИСТОВ.....